

Stari in novi problemi ob začetku šolskega leta

Učenje, znanje, srčna dobrota, kritičnost, narodna vzgoja, smisel za vrednote, verska vzgoja, organizacija dela, marljivost, vztrajnost ... vse to so pojmi in vrednote, ki nam prihajajo v zavest v dneh, ko se začenja novo šolsko leto. Kako naša šola odgovarja na vsa ta pričakovanja? Ali se učenci in še bolj dijaki, predvsem višjih srednjih šol, zavedajo, kaj pomeni šola, kako jo doživljajo in kakšen odnos imajo do nje?

Slovensko dijaštvo je v preteklosti imelo izredno pomembno vlogo pri splošnem razvoju slovenskega naroda. Dovolj je, da pomislimo na številne dijaške zveze in organizacije, ki so delovale na Slovenskem, v nenaklonjenih razmerah, pred prvo svetovno vojno in po njej. Pomislimo na Slovensko dijaško zvezo, ki je imela vseslovenski značaj, na glasilo »Omladina«, ki so jo izdajali tako imenovani narodni-radikalci, dijaki in študentje, ki so se sklicevali na ideje češkega voditelja Masaryka, pomislimo na organizacijo »Adrija«, ki je sicer imela med svojimi člani predvsem visokošolsko mladino. Na Tržaškem pa je podobno vlogo opravljalo Akademsko društvo »Balkan«.

Še bi lahko naštevali, a naj bo dovolj, da že s temi imeni zbudimo zgodovinski spomin in radovednost naših dijakov, da bi sami mogoče raziskovali, kaj in kako so delovale te mladinske organizacije, o čem so razpravljali in kaj so pisali ti njihovi stanovski tovariši izpred osemdeset, sedemdeset, a tudi veliko manj let. Skupni imenovalec tega dijaškega dela je bila volja, da bi po svojih močeh kar najbolj prispevali k rasti slovenskega naroda. Vse to delo pa je bilo tudi priložnost za osebno obogatitev in vsestransko rast. Pridobivali so si ne le znanje, temveč tudi izkušnje za poznejše delovanje na kulturnem, prosvetnem, političnem ali družbenem področju. Bili so predvsem kritični spremljevalci družbenega življenja na Slovenskem, znali pa so tudi predlagati in stvarno posegati v tedanje stvarnost. Pomislimo samo na njihovo publicistično dejavnost, na vse takojimeno »narodne prireditve«, ki so jih organizirali in izkupičke namenili najrazličnejšim narodnim potrebam. Predava-

nadaljevanje na 2. strani ■

GLOBLJI VZROKI politične krize v Italiji

Razpis predčasnih državnozbornih volitev je v Italiji povzročil tako hude rane, da se še niso zacelile, čeprav so od volitev potekli dobri trije meseci in čeprav je bila po volitvah sestavljena nova vlada, ki jo vodi mladi demokristjanski politik Giovanni Gorla. Italijansko politično življenje preživlja po mnenju mnogih opazovalcev hudo krizo, ki je predvsem posledica pravic revolucije, katera je nastala na lestvici vrednot. V globoki krizi sta predvsem obe glavni italijanski stranki, se pravi Krščanska demokracija in komunistična partija.

Slednja si nikakor ne more opomoči po porazu, ki ga je doživela na zadnjih državnozbornih volitvah. V krizi je predvsem zato, ker jo zapuščajo člani srednje generacije, medtem ko mladina zanjo ne kaže zanimanja in še manj navdušenja. Nekateri proučevalci političnih razmer trdijo, da je komunistična partija v krizi predvsem zato, ker je še vedno odločno preveč ideološko obarvana. Ideologija pa, pojmovana kot sistem idej, izraženih v raznih oblikah družbene zavesti, ne more dajati zadovoljivega odgovora na razna vprašanja sedanje družbe. Zahodni svet ima poleg tega pred očmi dogajanje v Vzhodni Evropi, kar gotovo ne more vzpod-

budno vplivati na italijanske državljane, da bi se vključevali v takšno stranko, kot je KPI. Vse to seveda nikakor ne pomeni, da v vrstah KPI ni sil, ki pozitivno delujejo za nadaljnji razvoj italijanske družbe.

Krščanska demokracija si po volitvah v letošnjem juniju predvsem prizadeva, kako ohraniti v državi zgodovinsko vlogo ljudske in množične politične sile ter kako še dalje biti središče političnega in družbenega življenja v državi. Krščanska demokracija je bila pred volitvami predmet čelnih napadov, ki so prihajali predvsem od socialistov in od tako imenovanih laičnih sil. Izidi volitev so pokazali, da je Krščanska demokracija te napade na splošno srečno odbila. Zdaj pa prihajajo na dan notranje težave, ki so bile jasno razvidne zlasti pred zadnjim zasedanjem strankinega vsedravnega sveta. V teoretičnem pogledu skušata Krščansko demokracijo kot politično stranko preobraziti dve gibanji, in sicer Ljudsko gibanje ter gibanje Comunione e liberazione. Kakšen je resnični politični program obeh gibanj, je težko natančno ugotoviti, vendar se nam zdi, da ima prav italijanski katoliški mislec iz Gorice, ki je obe gibanji označil za »fideistično in ideološko fantovstvo«. Po njegovem

dalje na 2. strani ■

Manjšinsko zasedanje v Bruslju

Pred kratkim je bilo na sedežu Evropskega parlamenta v Bruslju pomembno zasedanje manjšinskih strank v dvanajstih državah članicah Evropske gospodarske skupnosti (EGS). Prisotni so bili politični predstavniki Bretoncev, Baskov, Ircev, Valčanov, Škotov, Alžanov, Korzičanov, Okcitanov v Franciji in Italiji, Furlanov, Slovencev, Sardincev, Aostancev, Frizonov, Flamcev in drugih. Iz Italije naj še posebej omenimo stranke Partito sardo d'azione, Union Valdotaïne, Slovensko skupnost, Okcitanosko in Furlansko gibanje.

Dnevni red dvodnevne zasedanja je bil zelo bogat. Najprej so bila na sporedu poročila o stanju posameznih manjšin in še posebej po letošnjih volitvah v številnih državah članicah. Sledila je dolga diskusija o načrtih v zvezi s prihodnjimi evropskimi volitvami, ki bodo leta 1989, posebej še v zvezi z možnostjo enotnega volilnega zakona.

Za Slovensko skupnost je nastopil član deželnega tajništva prof. Andrej Bratuž. V

svojem posegu je prikazal temeljne točke v zvezi s položajem Slovencev v Italiji in še zlasti sedanja prizadevanja za doseg zakonske zaščite. Obenem je podčrtal pomen slovenske prisotnosti v tem evropskem forumu. Prof. Bratuž je tudi izrazil upanje, da bo republika Italija, ki aktivno sodeluje v procesu evropske integracije, končno priznala slovenski manjšini tiste pravice, ki ji gredo po njeni ustavi. Ob koncu je prisotne pozdravil tudi v slovenskem jeziku.

Zasedanje sta vodila flamsko-belgijska evropska poslanca W. Kuijpers (avtor znane poročila o manjšinskih skupnostih zahodne Evrope) ter J. Vandemeulbroucke; navzoči pa so bili še drugi evropski poslanci.

Zasedanje v belgijski prestolnici je bilo vsekakor zanimivo in koristno, saj je med drugim še tesneje povežalo razne evropske narodnostne skupnosti in preko medsebojnih izkušenj vtilo novih idej in pobud za prihodnje skupno delo.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 27. septembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Emil in detektiv«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Radio oddih; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na počitnice!; 15.00 Na obisku pri enologinji Vandi Gradnik; 15.30 17. festival Steverjan '87; 16.00-17.15 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 28. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Zgodbe vandrova, orjunaša in narodnega revolucionarja Lipe ta Kosca; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Zbor »Tabor« z Opčin; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Presodi - razsodi!; 15.00 Bralni roman: Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«, 1. nadaljevanje; 16.00 Poezija slovenskega zapada; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 29. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Nediški zvon; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi!; 15.00 Bralni roman: Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«, 2. nadaljevanje; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Renzo Cigoj: »Mizarjeva delavnica«, radijska pripoved; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 30. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Bom naredu stazi ce...« - oddaja iz Kanalske doline; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 12.00 Živozeleno. Oddaja o življenju z naravo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Komorni mešani zbor »Nova Gorica«; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Od Milj do Devina; 15.00 Bralni roman: Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«, 3. nadaljevanje; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Literarne podobe: Tržaška pisma Vuka Karadžića; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 1. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Duško Jelinič: Odhajanja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.00 Bralni roman: Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«, 4. nadaljevanje; 16.00 Poezija slovenskega zapada; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 »Akord 84« iz Ljubljane; 18.00 Primorski emigranti od Soče do Mlade Soče, pričevanja o ljudeh in družini; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 2. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Petkov zbornik: umetnost in kultura; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor Pod lipo iz Špetra, moški zbor Skala iz Gabrij in mešani zbor Lipa iz Sempasa; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Po svetu z raketo; 15.00 Bralni roman: Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«, 5. nadaljevanje; 15.10 Petkov zbornik: umetnost in kultura; 16.00 Razmišljanja ob slovenskih ljudskih pravljičah; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 3. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Sobotni zbornik: človek in okolje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Ta rozajanski glas«; 15.00 Drugi program, vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianistka Beatrice Zonta; 18.00 Radio oddih; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Papež se je vrnil v Rim

Po koncu desetdnevnega pastirskega obiska, ki ga je papež Janez Pavel II. opravil v južnih in zahodnih predelih Združenih držav in pa med Indijanci v Kanadi, objavljajo posebni dopisniki in komentatorji številne ocene in razmišljanja o obisku.

Vsi priznavajo papežu, da je med ljudmi dosegel izreden uspeh, pa čeprav so marsikomu v Združenih državah njegove besede zvenele trdo. Če ni bilo povsod takih množic, kot so jih prireditelji pričakovali, je bil papež stalno na televizijskih zasloneh in na prvih straneh dnevnikov in revij.

New York Times poudarja, da je papež govoril izredno jasno. Nihče mu ne more očitati, da se je problemom izogibal. Ko je bil prvič v Združenih državah, leta 1979, je njegova osebnost pritegnila tako pozornost, da so ostale njegove misli nekoliko v senci. Tokrat se je vračal kot najpopularnejši obraz s televizije, zato pa so bili katoličani in drugi bolj pozorni na njegove besede. List meni, da bo imela katoliška Cerkev v Združenih državah zdaj večje težave pri ponovnem pridobivanju oddaljenih vernikov. Velik pomen pa pripisuje

dejstvu, da papež ni le pridigal, temveč je tudi veliko opazoval in veliko poslušal. Kritični katoličani so imeli možnost, da mu izrazijo svoje gledanje.

Časnikarji, ki so bili s papežem ves čas potovanja, izjavljajo, da je bil proti koncu truden, vendar pa vidno zadovoljen, ker je izpeljal težavni, obsežni pastirski načrt.

V načelih je bil nepopustljiv, v osebnih stikih pa odprt. V pridigah ni le ponovno poudarjal cerkvenega nauka tudi na nepopularnih področjih, kot so nasprotovanje razporoki, obsodba splava, zavračanje cerkvenega oporečništva, duhovniški celibat in zgolj moško službeno duhovništvo, temveč se je postavil na stran najrevnejših tudi v splošnih družbenih in gospodarskih vprašanjih. Njegove izjave o skrivnih priseljencih, pravicah Indijancev in drugih izrinjencev so prizadele oblasti in mnoge »dobromisleče« državljane.

Opazovalci pa podčrtujejo, da vsaj v javnih nastopih ni spregovoril le o enem vprašanju, ki razdvaja Ameriko, o smrtni kazni.

Sicer pa bo Janez Pavel II. že v prihodnjih dneh objasn timer svoj obračun potovanja, ki je bilo dolgo kar 30.500 km.

STARI IN NOVI PROBLEMI
OB ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA

■ nadaljevanje s 1. strani

li so v najrazličnejših krajih po deželi, sodelovali pri narodnem delu itd.

Ni tu mesto, da bi pisali o preteklih rodovih študentov. Številni spomini raznih slovenskih pisateljev nam lepo prikazujejo, kako so se nekdan učili. Debevec, Finžgar, Cankar, Šorli in ne nazadnje Joža Lovrenčič nam predstavljajo nešteto junakov in dogodkov iz tistih študentskih let, zato nima smisla, da bi jih danes postavljali za zgled kot »laudatores temporis acti«. Živimo v sedanjem svetu z novimi problemi, ki jih sedanja generacija učencev, dijakov in študentov mora reševati vsak dan. Sedanja šola ima drugačno podobo kot tista izpred deset let, kaj šele, da bi jo primerjali s šolo izpred petdeset ali osemdeset let. Se vedno pa velja dejstvo, da je slehernno učenje in dojetanje stvar posameznika in da je naloga šole ta, da oblikuje osebnost slehernega učenca, ki jo obiskuje.

VERSE SKUPNOSTI
IN MANJŠINE

Na Siciliji se je v nedeljo, 20. t.m., končalo dvodnevno zasedanje, posvečeno jezikovnim manjšinam v Italiji s posebnim ozirom na njihovo povezavo z verskimi skupnostmi. Na zasedanju so bili zastopani tudi Slovenci v Italiji. Dušan Jakomin, Ferruccio Clavara in Bojan Brezigar so v svojih referatih prikazali položaj slovenske narodnostne skupnosti, posebej pa so se dotaknili treh problemov: uporabe manjšinskega jezika v liturgiji, izkustev v svetu šolstva in pa informacije o manjšinah preko sredstev javnega obveščanja.

Dvodnevno zborovanje se je začelo v soboto v Palermu, končalo pa se je 20. t.m. v kraju Piana degli Albanesi, kjer prebiva albanska jezikovna skupnost, ki prav letos proslavlja 50-letnico svoje samostojne škofije. Prav v tem kraju so bili podani referati treh slovenskih zastopnikov. Med udeleženci je bil tudi pisatelj Fulvio Tomizza, ki je spregovoril o stikah in vrednotah manjšinstva.

Globlji vzroki politične krize v Italiji

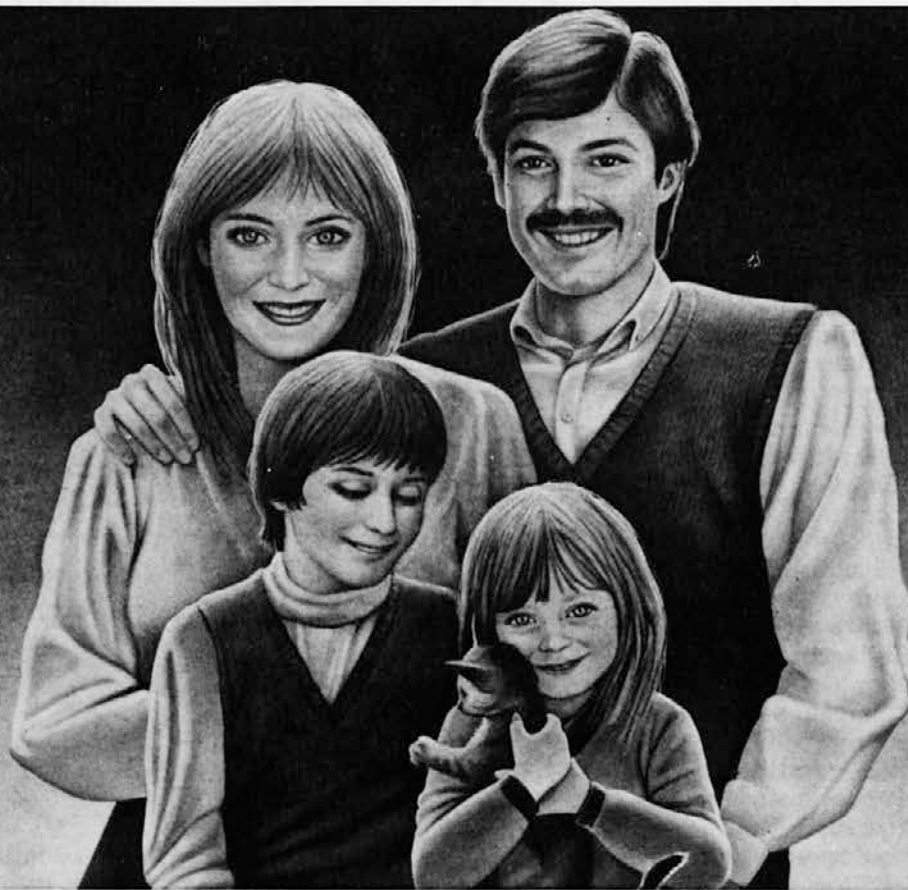
■ nadaljevanje s 1. strani

se gibanji bistveno razlikujeta od političnih strank, ker se sklicujeta bolj na verovanje kot na razumsko spoznavanje, se pravi, da vlada pri njunih voditeljih precejšnja pojmovna zmeda, ker ne znajo ločiti religije od politike.

Na zadnjem vsedravnem zasedanju vsedravnega sveta Krščanske demokrati je sicer prodrta resolucija, ki so jo predložili prijatelji strankinega tajnika De Mite, vendar je ta moral ugotoviti, da ga zapuščajo nekateri prijatelji, kot na primer zunanji minister Andreotti.

Ne glede na trenutno stanje v Krščanski demokraciji je jasno, da ima De Mita prav, ko svojo stranko opozarja na globok prepad, ki zija med KD in socialistično stranko. Krščanska demokracija zagovarja solidarizem, medtem ko Craxi in njegovi poudarjajo individualizem. De Mita naglašava veljavnost načela odgovornosti in poudarja, da je treba za vsako ceno zaščititi vrednote, ki jih ogroža sodobni materialistični hedonizem.

Kriza se bo nadaljevala, saj gre za vprašanja, ki jih ni mogoče rešiti čez noč. Vlada Giovannija Gorie pa gotovo občuti

ZANESLJIVOST PRIJATELJSKE BANKE

V življenju se zgodi, da v določenem trenutku finančna pomoč lahko reši velike ali male probleme. Mi to vemo, ker kmečke in obrtne hranilnice in posojilnice so nastale

pred več kot sto leti na pobudo preprostih ljudi, ki jim je bila družina prva in najvažnejša skrb. Zaradi tega pri nas nudimo osebna posojila za poročne stroške, za opremo stanovanja ali za nakup novega avtomobila. Pomagamo z ugodnimi posojili in finančnimi prispevki pri nakupu, gradnji ali obnovi hiše. Naše

hranilnice in posojilnice omogočajo plačilo raznih storitev (SIP, ENEL, plin), davkov, najemnin itd.; izplačilo plač in pokojnin. Dajejo strokovne nasvete kako najkoristneje naložiti vaše prihranke. Pri nas boste naleteli na priskrbnost, učinkovitost, enostavno in hitro poslovanje,

na popolno pripravljenost rešiti vaše velike in male probleme. V kmečki in obrtni hranilnici in posojilnici ste v moderni banki in med prijatelji.

**KMEČKE IN OBRTNE
HRANILNICE IN
POSOJILNICE**

v Furlaniji-Juljski krajini

Tvoja domača banka

LICIO GELLI SE JE PREDAL

Voditelj tajne italijanske prostozidarske lože P2 Licio Gelli, ki se je štiri leta po begu iz švicarskega zapore, predal sodišču v Zenevi, je pozval italijanske sodnike, ki vodijo nekaj preiskav proti njemu v Rimu in Milanu, naj ga čimprej obiščejo in zaslišijo v švicarskem zaporu. Gelli je poudaril, da ga bodo kmalu podvrgli nevarni operaciji in da bi rad dokonč-

no pojasnil svojo nedolžnost v kazenskih preiskavah.

Gelli se je v spremstvu odvetnikov javil sodniku Trembleyu v Zenevi. Zdaj je zaprt, švicarsko sodstvo pa mora skleniti, kaj je z njim. Potreben je operacije na srcu, poleg tega bi mu morali soditi zaradi tega, ker je podkupil ječarja in avgusta 1983 pobežnil iz zapore v Champ Dollonu

v bližnjo Francijo. Sam ječar ga je za 20 tisoč dolarjev skrtil pod kup odej v svojem avtomobilu in ga pospremil preko meje.

Slejkoprej bi morali Gellija izročiti Italiji, saj je tako sklenilo zvezno sodišče v Lozanu devet dni po begu.

Gelli, ki je vodil tajno ložo P2, katere razkritje je v Italiji povzročilo veliko afero in potres v tajnih službah in tudi v politiki, ima zdaj 68 let.

Ssk odklanja postopnost kot osnovno usmerjenost zaščitnih določil

V petek, 18. t.m., je zasedalo v Nabrežini deželno tajništvo Slovenske skupnosti. Uvodno poročilo je imel deželni tajnik Ivo Jevnikar, ki je ob 40-letnici mirovne pogodbe poudaril, da smo Slovenci ves ta čas hočeš nočeš podvrženi asimilacijski politiki, ker niso bile izpolnjene obljube in obveznosti o celoviti zaščiti manjšine. Obenem je letos 40-letnica samostojnega političnega nastopanja.

Tajništvo je ob tem obsodilo žaljive izbruhe in zlorabe, ki prihajajo na dan ob shodu istrskih beguncev.

Deželni tajnik Jevnikar in deželni svetovalec Ssk dr. Drago Štoka sta nato obširno poročala o delu deželne uprave in o stikih s strankami deželne šeststrankarske koalicije. Na dnevnem redu je bila obravnava osnutka vsedravnega zakona o obmejnih področjih, osnutka ustavnega zakona o datumu prihodnjih deželnih volitev, zavrnitve deželnega zakona o goratih področjih, polemike o deželni enotnosti, deželnih zakonskih osnutkov o preustroju deželnih uradov in ustanov ter o decentralizaciji pristojnosti.

Glede zakona o goratih področjih so na seji poudarili zaslugo Slovenske skupnosti, ki se je ves čas obravnave omenjenega osnutka odločno upirala zamislim, da bi se odpravili Kraška in Briška gorska skupnost.

Osrednji del seje je bil posvečen vprašanju globalne zaščite. V poletnem času je imela Slovenska skupnost na deželni ravni razgovore o tem s predstavništvu SKGZ, PSI, KPI, SSO, pred dnevi pa ponovno s PSI. V kratkem bi moralo priti do sestanka s KD.

Deželno tajništvo je potrdilo zahtevo, da pride čimprej do odobritve pravičnega in celovitega zaščitnega zakona. O kaki

postopnosti je mogoče govoriti le ob točno določenih rokih za izvajanje ali ob posebnih potrebah za prilagajanje položaju, na primer glede šolstva v videmski pokrajini, nikakor pa Ssk ne sprejema postopnosti kot osnovne usmerjenosti zaščitnih določil. 40 let čakanja na zaščito je namreč dovolj.

Deželna pravna komisija Ssk je že na delu za delno izpopolnitev osnutka Ssk o globalni zaščiti, ki ga bodo v parlamentu predložili prijateljski zastopniki manjšinskih strank.

Deželno tajništvo je obenem izrazilo mnenje, da je v tem trenutku potreben še izreden finančni ukrep države za rešitev nekaterih perečih vprašanj, ki jih povzroča še vedno odsotna celovita zaščita. Gre za krizo Slovenskega stalnega gledališča, za prilagoditev nekaterih dvoran novim varnostnim predpisom, za druge potrebe na kulturnem področju in na področju zasebnega šolstva v Benečiji.

V nadaljevanju seje so člani deželnega tajništva razpravljali še o prihodnjem delu na deželni ravni. Prof. Andrej Bratuž je poročal o seminarju manjšinske zveze v Bruslju, na katerem je zastopal Ssk. V okviru Primorskih dni na Koroškem bo 17. in 18. oktobra obisk izvoljenih predstavnikov Ssk pri Klubu Slovenskih občinskih odbornikov na Koroškem. To bo vrnitev obiska koroškim občinskim svetovalcem in državnemu poslancu K. Smolletu, ki so bili lani v tem času gostje Ssk na Tržaškem in Goriškem.

—o—

NOVI SEDEŽ SK DEVIN

V soboto, 26. t.m., bo otvoritev novega sedeža Smučarskega kluba DEVIN. Slovesnost bo ob 16. uri v bivši osnovni šoli v Cerovljah.

POSREDOVANJE V KORIST SLOVENSKE ŠOLE

Pred dnevi je pokr. odbornik za šolstvo Cavicchioli sprejel delegacijo Slovenske skupnosti, v kateri so bili tajnik mestne sekcije dr. Peter Močnik in predstavnik Mladinske sekcije Silvija Kalin in David Zlobec. Spremljal jo je odbornik za kulturo prof. Zorko Harej.

Predmet pogovora je bilo popravilo sedmih učilnic v drugem nadstropju paviljona »B« bivše umobolnice, v katere bi se morali vseliti razredi Trgovskega zavoda Žiga Zois. Člani delegacije so odločno protestirali zaradi zavlačevanja z deli, ki jih je uprava obljubila že pred enim letom.

Odbornik Cavicchioli je v odgovoru povedal, da sta na zadnji seji odbornik za javna dela inž. Cervesi in pokrajinski tajnik trdno zagotovila, da bodo omenjena popravila stekla že v septembru in bodo predvidoma končana do novembrskih praznikov.

Člani delegacije so vzeli na znanje stališče odbora, so pa dodali, da bodo v primeru, da bi tudi tokrat šlo za gole obljube, naredili svoje zaključke in ustrezno ukrepali za zaščito pravic dijakov.

KOLIKO UČENCEV IN DIJAKOV JE V SLOVENSkih ŠOLAH

Za 200.000 otrok, šolarjev in dijakov v Furlaniji - Julijski krajini se je v ponedeljek, 21. t.m., začelo šolsko leto 1987/88. Na Tržaškem je letos okoli 30.000 vpisov.

Na Tržaškem je letos skupno vpisanih v slovenske vrtnice, osnovne, srednje in višje srednje šole 2.953 otrok in dijakov. Lani jih je bilo sto pet več, in sicer 3.058. V slovenskih vrtcih na Tržaškem je letos deset otrok več kot lani (471, lani 461), v prvih razredih vrtcev je 148 otrok, lani jih je bilo 145.

Sto en otrok manj kot lani je v osnovnih šolah. V prvih razredih jih je letos 136, lani 148. Skupno jih je letos 822, lani 923. Število vpisanih v srednje šole je padlo od 780 na 757, vendar je porast v prvih razredih: od 235 na 263. Vpisi v višje srednje šole so tudi letos povečani in znašajo skupno 903 dijake.

Na Goriškem je v vseh slovenskih šolah tisoč 7 dijakov, torej kakih 50 manj kot lani. Na osnovnih šolah bo letos 347 šolarjev namesto laniških 377. Na srednji šoli pa je letos 318 dijakov; lani jih je bilo 354.

NOVA CERKVICI V CEROVljAH

Župnijsko skupnost iz Mavhinj, Vižovelj in Cerovelj ter ljudje iz okoliških vasi že nekaj let spremljajo vesti o gradnji nove cerkvice v Cerovljah. Po nekajletnih pripravah so poleti začeli s pripravo gradbišča in temeljev. V petek, 25. t.m., pa bo ob 17. uri v Cerovljah slovesna blagoslovitev temeljnega kamna nove cerkvice, ki bo posvečena svetima bratoma Cirilu in Metodu. Slovesni trenutek vgraditve temeljnega kamna in blagoslov bo vodil goriški nadškof msgr. Bommarco. Dela na gradbišču nove cerkve sv. bratov Cirila in Metoda so se torej začela. Slovesnost blagoslova temeljnega kamna pa pomeni pravi zgodovinski dogodek za Cerovlje, a tudi za okoliške vasi.

SLOVENSKA PROSVETA prireja pred novo gledališko sezono srečanje z vodstvom in člani SSG, ki bo 1. oktobra v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3, z začetkom ob 20. uri.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

ABONMA 1987-88

Branislav Nušič

SUMLJIVA OSEBA, komedija, SSG, režija Dušan Jovanovič

Bertolt Brecht

MALOMEŠČANSKA SVATBA, komedija, gostovanje Drame SNG, Ljubljana

Ivan Cankar

KRALJ NA BETAJNOVI, drama, SSG, režija Mario Uršič

Milan Jesih

PTIČI, glasbena komedija, gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega

Molière

ZGRABITE SGANARELA!, tri komedije, gostovanje SLG Celje

Franco Brusati

GALANTNI POGOVORI, igra v dveh dejanjih, SSG, režija Boris Kobal

Thornton Wilder

ZENITNA POSREDOVALKA, komedija, gostovanje Drame SNG Maribor

ABONMA V TRSTU

Dosedanji abonenti lahko obnovijo abonma do 3. oktobra od 9. do 14. ure, tudi po telefonu 734265. Vpisovanje novih abonentov od 5. oktobra ob 10. do 14. in od 18. do 20. ure v Kulturnem domu, ul. Petronio 4.

Abonenti imajo pri predstavah izven abonmaja 25% popusta

—o—

SESTANEK PSI IN SKGZ

V Vidmu sta se v ponedeljek, 14. t.m., sestali deželni delegaciji PSI in SKGZ in poglobljeno obravnavali načelna vprašanja globalnega zaščitnega zakona v korist slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Poslanec Renzulli je zlasti podrobno orisal nekatera načela, ki vodijo socialiste pri pripravah za izdelavo novega zakonskega osnutka, katerega nameravajo predložiti v parlamentu.

Delegaciji sta obravnavali tudi položaj slovenskih kulturnih ustanov in še zlasti Slovenskega stalnega gledališča. Dogovorili sta se, da se ponovno srečata na osnovi podrobnejšega predloga in za tesnejše sodelovanje o nekaterih drugih vprašanjih.

Na Vrhu novo kulturno in športno središče

Na Vrhu so v nedeljo, 20. t.m., odprli novo Kulturno in športno središče »Danica«. Pobuda, da bi si na Vrhu uredili primerne prostore za športne in kulturne dejavnosti, je stara že skoraj deset let. Uresničili so jo z veliko dobre volje in v ta namen so Vrhovci ustanovili Gospodarsko zadrugo Vrhu, ki je tudi lastnik zgradbe in vseh infrastruktur, ki stojijo ob njej. Odprtje je bilo veliko slavje za vso vas, saj je to bil res zgodovinski trenutek, kot je poudaril v svojem govoru predsednik Gospodarske zadruge prof. Leopold Devetak.

Slovesnost se je začela s predajo ključa in rezanjem traku pri vhodu. Predsednici Katji Cotič sta ključ in škarje izročila Dominik Grilj in Jožef Cotič, ki sta bila med najzvestejšimi »udarniki« na delovišču novega kulturnega in športnega središča na Vrhu. Po tem slavnostnem trenutku je bil na vrsti pester kulturni spored. Nastopili so domači pevski zbor »Danica« in recitatorji mladinskega odseka SKD Danica ter osnovnošolski otroci.

Sledil je govor predsednika zadruge, nakar so se zvrstili pozdravi in čestitke številnih osebnosti. Poleg kulturnega sporeda so si udeleženci lahko ogledali tudi razstavo, ki so jo pripravili v novih prostorih. Gre za etnografsko in zgodovinsko razstavo o prosvetnem, kulturnem in športnem delovanju na Vrhu. Ob odprtju novega kulturnega in športnega središča je Gospodarska zadruga Vrhu poskrbela za izdajo posebne publikacije, v kateri so zbrali veliko zanimivega dokumentarnega gradiva.

UMRLA JE ANČICA KRALJ

Iz daljne Argentine je prišla vest, da je 15. septembra umrla v Buenos Airesu goriška rojakinja Ančica Kralj. Bila je hči enega izmed vodilnih predvojnih katoliških politikov na Primorskem, doktorja Janka Kralja. Ta je umrl leta 1944 v Rimu, njegova družina pa se je 4 leta kasneje izselila v Argentino. Ančica Kralj, ki je pred leti ovdovela, je bila aktivna v kulturnem življenju slovenske skupnosti v Argentini, posebno v glasbi kot pianistka.

Mednarodni velesejem v Zagrebu

V Zagrebu se je zaključil jesenski mednarodni velesejem, katerega so pričeli v nedeljo, 13. t.m. Sodelovalo je 3.200 razstavljalcev iz 66 držav, med drugim iz Italije.

Dan Italije je bil že 13. septembra. Uradne dneve so imele tudi Združene države, Francija, Avstrija, Kanada, Indija, Španija, Zahodna Nemčija in sama Evropska gospodarska skupnost.

Razstavni prostor za podjetja iz Furlanije-Juljske krajine je na zagrebškem velesejmu uredila Tržaška trgovinska zbornica. Gospodarski in tudi politični predstavniki naše dežele so hoteli s svojo prisotnostjo poudariti pomen zagrebškega velesejma za utrditev in nadaljnji razvoj gospodarskih stikov med Jugoslavijo in Italijo.

Za obmejno področje je zlasti važno poslovanje po avtonomnih računih za tržaški in goriški obmejni pas. Avtonomni računi letos ponovno vzbujajo zaupanje v večjo rast gospodarskih stikov. Jugoslavija je po številnih posredovanjih Italije ter tudi gospodarskih krogov iz Trsta in Gorice odpravila razne omejitve in se je po dveh letih nazadovanja spet začel razmah. V prvih sedmih mesecih letos je trgovina po tržaškem avtonomnem računu dosegla 322 milijard lir, kar je 85 odstotkov več kot v istem času lani.

V prvem polletju letos je bila meddržavna trgovina med Italijo in Jugoslavijo skoraj izenačena. Jugoslavija je imela presežek 70 milijonov dolarjev. Jugoslovanski izvoz v Italijo je znašal nekaj manj kot pol milijarde dolarjev, uvoz iz Italije — predvsem tehnologije in polizdelkov — pa 430 milijonov dolarjev. Struktura jugoslovanskega izvoza v Italijo — pravijo pri Gospodarski zbornici Jugoslavije — pa je še vedno neprimerna. Jugoslavija izvaž v Italijo predvsem surovine ter le v majhni meri izdelke visoke tehnologije.

V zvezi s tehnologijo naj spomnimo, da je bila na zagrebškem velesejmu prvič na sporedu važna manifestacija »Technology Transfer Forum«. Med spomladanskim velesejmom v Trstu so se dogovorili, da bo Trst sodeloval na tej tehnološki prireditvi v Zagrebu, Zagreb pa prve dni oktobra na tržaški tehnološki razstavi Spazio-4. Oba velesejma se namreč trudita za mednarodno tehnološko sodelovanje ter za pre-

nos tehnologije, zlasti v zaostale dežele. V Trstu bodo povečali zgradbo, v kateri na velesejmu sodelujejo afriške in azijske države ob podpori Evropske gospodarske skupnosti.

Jugoslovanski poslovni krogi so imeli na zagrebškem velesejmu pogajanja zlasti s tremi velikimi gospodarskimi blokmi, to je z Evropsko gospodarsko skupnostjo, s Svobodnim trgovinskim področjem ali EFTA ter s sovjetskim gospodarskim taborem ali SEV. Kljub raznim negativnim tendencam se je jugoslovanski izvoz v prvih šestih mesecih letos povečal v primeri z istim časom lani. Letos je dosegel približno štiri milijarde dolarjev, kar je 22 odstotkov več kot v prvem polletju 1986. Negativno je dejstvo, da se je izvoz na konvertibilno področje — od koder dobiva Jugoslavija trdno valuto za plačilo dolgov — povečal samo za 12,9 odstotka, izvoz na klirinško področje, zlasti v sovjetski tabor, pa za 19 odstotkov.

Jugoslovanski uvoz je v prvem polletju dosegel štiri milijarde 800 milijonov dolarjev ter je tako deficit presegal 800 milijonov dolarjev. Posebno je zaskrbljujoče dejstvo, da je med uvoženim blagom največ polizdelkov. Samo za devet odstotkov se je povečal uvoz investicijskih sredstev za tehnološko obnovo največjih jugoslovanskih tovarn. To je premajhen porast, če se hoče Jugoslavija razvijati skupaj s svetovnim tempom. Zastarele tovarne namreč proizvajajo izdelke, ki so za Zahod premalo kvalitetni in za zahtevne zahodne trge nezanemivi.

Od predstavnikov Evropske gospodarske skupnosti in Svobodnega trgovinskega področja so Jugoslavlani želeli več investicije v Jugoslaviji. Tujci odgovarjajo, da je jugoslovanski zakon o tujih naložbah še vedno neprimeren, ker tuje naložbe postanejo jugoslovanska last in tujci tudi nimajo dovolj zagotovljenega dobička, med drugim zaradi visoke inflacije v Jugoslaviji, ki letos že presega 110 odstotkov.

Kljub temu pa morajo Jugoslavlani priznati, da jim Evropska gospodarska skupnost skuša pomagati. Podpisan je bil letos nov petletni trgovinski sporazum in Skupnost bo dala Jugoslaviji posojilo preko 560 milijonov dolarjev. Ta denar bodo porabili predvsem za končanje avtomobilske ceste »bratstva in enotnosti« od Avstrije do Grčije v dolžini 650 kilometrov.

—o—

VESTI IZ LAŠKEGA

V občinski knjižnici v Štarancanu so v preteklih dneh odprli razstavo slovenskih umetnikov, ki bo odprta do 4. oktobra. Razstavljeni so dela Bojana Boleta, Franceta Goloba, Pavla Medveščka, pokojnega Negovana Nemca, Dušana Pogačnika in Marka Pogačnika. Ob razstavi so izdali tudi katalog s podatki v slovenščini in italijanščini. Pri prevajanju je sodeloval Davorin Devetak iz Ronk.

Na prvem mladinskem košarkarskem srečanju, ki je bil pretekli teden v Tržiču, sta sodelovali tudi dve moštvi iz Ljubljane. Obe sta se zelo dobro uvrstili.

NOVA TELOVADNICA V GORICI

Ob Katoliškem domu v Gorici se je že nekaj let gradila nova telovadnica, ki pa so jo te dni dokončno opremili in uredili. V Gorici smo Slovenci dobili nov športni objekt, ki bo po svoji namembnosti presegal potrebe športne dejavnosti. Pod streho nove telovadnice v Gorici se bo namreč lahko razvijala tudi druga mladinska dejavnost, ki je doslej bila v precejšnji stiski, predvsem zaradi pomanjkanja primeren prostorov in infrastruktur. Ob tej redni uporabi prostorov v novi telovadnici pa bo lahko velika dvorana občasno sprejela večje kulturne ali drugačne prireditve, ki jih je bilo doslej težko prirediti zaradi prostorske stiske v Katoliškem domu.

Ob odprtju nove telovadnice so organizatorji poskrbeli za bogat spored. V petek, 25. novembra, bo ob 19. uri uradno odprtje novih prostorov, blagoslov in priložnostni govor teh pevsko telovadna prireditev. V soboto, 26. t.m., se bo ob 9. uri v novi telovadnici začel mednarodni odbojarski turnir trofeja »Mesto Gorica« v organizaciji pokrajinske uprave - odborništvu za šport. Turnir se bo zaključil v nedeljo, 27. t.m., dopoldne, popoldne pa se bo ob 16. uri začel kulturni spored. Najprej bo akademija, nato pa bo nastopila godba na pihala iz Prvačine. Po 19. uri pa se bo začela prosta zabava. Za ples bo igral ansambel Taims.

PROSTOR MLADIH**Srečanje mladih
v Stični**

V Stični je bilo v petek, 18. t.m., sedmo slovensko srečanje mladine, ki je istočasno veljalo kot slovensko praznovanje svetovnega dneva mladih, ki je letos bil na cvetno nedeljo. Stiška bazilika ni mogla sprejeti vseh udeležencev, saj jih je s posebnimi vlaki iz Murske Sobote, Maribora in Ljubljane, z avtobusi in posamično prišlo več kot 5 tisoč. Med udeleženci so bile tudi manjše skupine iz Koroške, Goriške in Tržaške. Med jutranjim bogoslužjem je udeležence tega mladinskega shoda pozdravil stiški opat Nadrah, ki je med drugim poudaril misel, da je tudi Sveti Benedikt, ki toliko pomeni za duhovnost Evrope, bil prav tako mlad, ko se je umaknil v samoto in začel iskati svojo pot. Zamislil si je lestvico vrednot, ki so še danes veljavne za pristno krščansko življenje.

Po skupnem petju in molitvi so se udeleženci razdelili na delovne skupine, ki so z raznih vidikov obravnavale sodobne probleme v smislu gesla, ki je bilo postavljeno sedmemu srečanju, »V ljubezni ni strahu«. Na to temo se je navezal tudi ljubljanski nadškof in metropolit Suštar, ki je skupaj z ostalimi slovenskimi škofi vodil slovesno mašo, ki je bila popoldne in ki je pomenila višek srečanja. Nadškof Suštar je poudaril odmevnost letošnjega svetovnega dne mladine v Argentini, ki je bilo med papeževim obiskom. Ta odmevnost je pripeljala v Stično mlade iz vse Slovenije in iz zamejstva. In to odmevnost — je dejal škof — naj mladi ponesejo na svoje domove in naj jo širijo v svojem okolju.

Med udeleženci so bile tudi manjše skupine prizadetih, prvič pa so bile letos v Stični zastopane tudi vse redovniške skupine, ki delujejo v Sloveniji.

**Množičen shod v počastitev
slovenskega Mojzesa**

Janez Evangelist Krek je gotovo ena pomembnejših osebnosti slovenskega naroda. V nedeljo, 13. t.m., je Medškofijski odbor za izobražence in študente priredil pri Sv. Joštu nad Kranjem »Krekov shod« v počastitev 70-letnice smrti tega velikega Slovenca. Slovesnost se je začela popoldne v cerkvi. Pri slovesni maši, ki jo je vodil ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Suštar, je somaševalo še dvajset duhovnikov iz vseh treh slovenskih škofij. Nadškof Suštar je v svoji spominski homiliji razmišljal o osebnosti Janeza Evangelista Kreka, ki je pustil neizbrisne sledove za slovenski narod na verskem, socialnem, narodnem, organizacijskem in političnem področju. Imenoval ga je »slovenski Mojzes«, ki je živel in delal ter se razdajal ob prelomu stoletja. S tem v zvezi je poudaril misel na številne darove, ki jih je imel Krek, in predvsem opozoril na njegovo nadarjenost, da je imel velik smisel za razumevanje »znamenja časov«. Pri bogoslužju je s petjem sodeloval pevski zbor župnije Kranj - Šmartin.

Drugi del spominske slovesnosti je bil pred cerkvijo, na istem travniku, kjer je Krek na začetku stoletja prirejal tečaje za slovenske abituriente in mladino, a tudi za druge člane številnih organizacij in zvez, za katere je dal pobudo in jim je bil duhovni oče. Spored se je začel s pesmijo. Pevski zbor je zapel Premrlovo priredbo »Zdravljice«, nakar je v pozdrav spregovoril dipl. inž. Jože Strgar, ki je številno množico (na proslavi je bilo nad 2000 ljudi), pozdravil v imenu organizatorjev, nakar je sledil izredno zanimiv in ognjevit slavnostni nastop akademika prof. dr. Antona Trstenjaka, ki je spregovoril o vsestranski osebnosti Janeza Evangelista Kre-

ka. V svojem nagovoru je predstavil lik človeka, ki je imel pravo karizmo narodnega voditelja, predvsem pa je imel izredno osebnost in je do konca izgorel za narod. Spomnil se je tudi ene najsvetlejših točk slovenske zgodovine, za katero je stal prav Janez Evangelist Krek, to je majniška deklaracija, ki je slovensko deželo preplavila z optimizmom in voljo do dela. Govor profesorja Trstenjaka je bil navdušujoč in udeleženci so govornika večkrat nagradili z burnim plaskanjem.

Govoru je sledila pesem, pevci so zapeli »Lipo« Davorina Jenka, nakar so bili na vrsti pozdravi gostov. Pozdravil je dekan Teološke fakultete v Ljubljani prof. prof. Rafko Valenčič, pozdrave iz zamejstva pa sta prinesla za Koroško ravnatelj Reginald Vospornik, v imenu Slovenske prosvete iz Trsta pa je udeležence slovesnosti pozdravil Marij Maver. Prinesel pa je tudi pozdrave Slovencev iz Kanade, kjer imajo Slovenci v Torontu denarni zavod, ki nosi Krekovo ime. Na tej prireditvi je spregovoril tudi sodnik Stane Kovač, ki je bil pred vojno voditelj sindikata Jugoslovanske strokovne zveze. Pravo doživetje pa je bilo osebno pričevanje Nika Žumerja iz Železnikov, ki je bil nekdanji član vodstva Krščanske strokovne zveze in je Kreka tudi osebno poznal.

Pred zaključno Försterjevo pesmijo »V hribih se dela dan« se je v imenu organizatorjev zahvalil glavni urednik »Tretjega dne« Lojze Peterle.

Nedeljska slovesnost pri Sv. Joštu nad Kranjem je bila v vseh smislih pravo doživetje. Udeleženci so odnesli veliko navdušenje, kot da bi med njimi spregovoril sam Krek, ki je kot znano znal navduševati množice, jih obogatiti s svojo duhovnostjo in jim dati akcijske sposobnosti, kajti le delo prinaša tudi sadove.

—o—

**SREČANJE KATOLIŠKIH
IZOBRAŽENCEV**

V Rimu je v teku svetovno srečanje mednarodnega združenja katoliških izobražencev. Uvodni govor je imel predsednik italijanskega združenja Marco Ivaldo. Tema srečanja je »Izziv jutrišnjega sveta današnjemu dnevu«. Srečanje se je začelo z delom po skupinah, ki so bile razdeljene po celinah. Evropska združenja katoliških izobražencev so se dogovorila, da bo prihodnji evropski kongres čez dve leti v Friburgu v Švici. Evropsko združenje je dobilo v osebi Baska Martineza svojega posebnega asistenta. Svetovno srečanje se bo nadaljevalo vse do 28. septembra.

RUŠIJO JETNIŠNICO SPANDAU

V Zahodnem Berlinu rušijo jetnišnico Spandau, ki je bila štiri desetletja mračni simbol epiloga nacizma in hkrati preostanek zamotanega sožitja zmagovitih sil na ozemlju premagane Nemčije. V omenjeni jetnišnici je bil do sredine prejšnjega meseca zaprt Hitlerjev preživeli sodelavec Rudolf Hess, ki si je v starosti nad 90 let v čudnih okoliščinah vzel življenje.

**Življenjska jubileja dr. Teofila Simčiča
in dr. Mateja Poštovana**

V preteklih dnevih sta slavila visoka življenjska jubileja dva vidna predstavnika tistih slovenskih politikov na Tržaškem, ki so v povojnih letih postavljali temelje in utrjevali samostojno politično nastopanje demokratičnih Slovencev.

Dne 6. decembra je dopolnil 85. leto dr. Teofil Simčič. Rodil se je v Biljani v Brdih leta 1902 in se pred vojno narodnoobrambno udejstvoval na Goriškem. Zato je bil dvakrat interniran na štirikrat zaprl. Po vojni je delal kot časnikar na tržaškem radiu. Na ustanovnem občnem zboru 20. julija 1947 je postal predsednik Udruženja slovenskih in hrvaških krščanskih socialcev, torej predhodnika Slovenske krščansko socialne zveze. Pri obeh organizacijah je bil duša g. Peter Sorli, duhovnik, ki je 19. januarja tudi že praznoval 85-letnico. Dr. Simčič je bil nato predsednik Slovenske katoliške skupnosti in vidni predstavnik Slovenske skupnosti. Med drugim jo je zastopal v tržaškem občinskem svetu od leta 1960 do 1966.

Dr. Matej Poštovan pa je 19. septembra praznoval 75-letnico. Rodil se je leta 1912 v Ivanjčevcih pri Gornji Radgoni. Z dr. Simčičem ga

povezujeta doktorat iz prava in povojno delo na časnikarskem oddelku tržaškega radia, kjer je bil dr. Poštovan v letih 1972-77 načelnik govornjenih sporedov. Z javnim delom, politiko in časnikarstvom je začel že zgodaj v osrednji Sloveniji. Na Tržaškem je nastopil kot slavnostni govornik že na ustanovnem občnem zboru Slovenske krščansko socialne zveze 1. avgusta 1948. Zelo aktivno pa se je vključil v politiko v začetku šestdesetih let. Stejemo ga lahko za enega izmed ustanoviteljev Slovenske skupnosti. Bil je eden njenih prvih tajnikov in je sodeloval pri njenih prvih večjih akcijah ter pri sestavljanju prvega programa.

Oba jubilanta sta nosilca »odličja Slovenske skupnosti«, ki jima kliče še na mnoga leta!

—o—

**SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
BALETNA ŠOLA**

prične s poukom v ponedeljek, 5. oktobra. Vpisovanje in informacije na Upravi SSG, Ul. Petronio 4, tel. 734265, vsak delavnik od 10. do 14. ure. Zaradi sestave razredov prosimo, da z vpisom novih učencev pohitite!

Sodobno kmetijstvo

PRIPRAVE NA TRGATEV

Ker v vinogradu ni veliko dela, počistimo prostor za predelavo in klet. Leseno posodo napolnimo z vodo in pregledamo, če se ni izsušila. Če pušča, jo namakamo nekaj dni ali jo popravimo. Dobro jo operemo z vročo vodo, v kateri raztopimo en odstotek sode, zdrgnemo s krtačo, temeljito splaknemo z vodo, posušimo in zažveplamo. Nove sode moramo najprej oviniti s paro. Tako pripravljen sod za nekaj dni napolnimo z zdravim vinom. Če imamo poleg lesenih sodov tudi posodo iz drugih materialov, morajo biti iz snovi, odpornih proti kislinam. Za trgatve uporabljamo le neoporečno emajlirano ali plastično posodo. Plastično posodo pred uporabo speremo z 0,05 raztopino žveplaste kisline in dobro splaknemo. Prav tako pregledamo vse premaze na stiskalnici, mlinu in drugi opremi ter poškodovane dele takoj premažemo s posebnim premazom, odpornim proti kislinam. Cevovode, cevi, natege iz gume ali plastike oparimo ali speremo z dvoodstotno raztopino luga ali 0,5 odstotka raztopino žveplaste kisline. Po pranju jih temeljito splaknemo s čisto vodo do nevtralnega okusa. Pomembno je pravilno shranjevanje cevi v suhem in zračnem prostoru, kjer se morajo po pranju dobro odcediti.

Najstarejša in najpreprostejša vinska posoda pri zasebnih vinogradih je še vedno lesen sod. Kljub svojim dobrim lastnostim ima pomanjkljivosti, ki nastanejo zaradi porozne strukture lesa v primerjavi z drugimi materiali, kot so plemenito jeklo, cement, plastika. Lesen sod se tudi težje čisti, prazen nekonzerviran je ugodna podlaga za razvoj plesni in bakterij. Če je okužen, ga za nekaj dni napolnimo z 2% raztopino sode ali kakega drugega alkalnega sredstva, po izpraznitvi pa nevtraliziramo z 1% raztopino solne ali žveplane kisline. Nato ga izperemo in pustimo nekaj tednov napolnjenega s 500 mg žveplovega dioksida na liter vode.

Pri plesnivem sodu si pomagamo tako, da lažjo plesnivost zribamo s hladno vodo, pri močni plesnivosti pa moramo posamezne doge postružiti do zdravega lesa. Nato sod napolnimo in peremo z raztopino vode in apna. Izpraznjeni sod napolnimo za nekaj tednov z vodo, kateri smo dodali 500 mg žveplovega dioksida na liter. Po tem času ga izperemo do nevtralnega vonja in okusa.

Če ima sod močno napako v vonju, ga najprej namakamo in zribamo s hladno vodo, nato pa sod za 10 ur napolnimo z vodo, kateri smo dodali tri litre 3 do 5% raztopine kalijevega permanganata na hektoliter. V tem času moramo sod nekajkrat kotaliti.

Sledi izpiranje in kotaljenje z 1% raztopino žveplaste kisline ter oplakovanje do nevtralnega vonja in okusa. Večkrat potrebujemo isti sod za rdeče in belo vino. Sod, v katerem je bilo rdeče vino, nekaj časa namakamo nato izmenoma izpiramo z 1% solno in 2% raztopino sode. Nato sod izpraznimo in oplakujemo s čisto vodo, v sodu nekaj časa pustimo vodo, ki smo ji dodali 500 mg žveplovega dioksida na liter.

Čas trgatve določimo tako, da se skušamo čimbolj približati polni tehnološki zrelosti grozdja, ki nastopi, ko ima grozdje najustreznejšo sestavo za pridelavo določene zvrsti vina.

Pred trgatvijo je odstranjevanje gnilih jagod ali grozdov. S tem preprečimo nadaljnje širjenje gnilobe. To opravimo, preden grozdje doseže polno zrelost in jesensko sonce omogoča čakanje na glavno trgatve in s tem boljšo kakovost grozdja.

Roki trgatve za posamezne sorte po vinorodnih okoliših se določajo na podlagi meritev vsebnosti sladkorja in kislin. Važno je, da ne hitimo s trgatvijo, saj bo to v prid boljši kakovosti vina.

Po glavni trgatvi predelamo grozdje v vino, to pa je različno pri belem in rde-

čem grozdju. Nepoškodovano belo grozdje, pri katerem že ob trgatvi odstranimo vse gnile jagode, čimprej predelamo. Po pecljanju in drozganju drozgi dodamo 3 do 8 g hl žveplovega dioksida in po potrebi bentomit ali oglje, odvisno od gnilobe. Po navedenem času od šest do 32 ur, ko poteka razskuženje, ločimo razslužen mošt od u-sedline v vrelni posobo, ki jo napolnimo do 4/5 prostornine, dodamo 2% čistih kvasovk in sod zapremo z vrelni veko. Nastopi alkoholno vrenje. Po končanem vrenju sod dolijemo, mlado vino se prične samo čistiti. Pred prvim pretokom, ki naj bo zračen ali brezračen odvisno od tega ali je dobilo bekser oziroma je lečljivo, vino dožveplamo s 3 do 5 g žveplovega dioksida. S tem preprečimo oksidacijo vina in nevarnost, da se zaradi toplote in zraka razmnožijo bakterije mlečnega in očetnega cika.

Pri predelavi rdečega grozdja pa moramo izlužiti še barvilo. Rdeče barvne snovi so v celicah jagodne kožice. Da pridejo v grozdni sok, se mora celica odpreti. V tem je bistvena razlika med predelavo belega in rdečega grozdja.

Zato je potrebno pri predelavi rdečih sort grozdja najprej specljati, zdrozgati in nato drozgo pustiti v zaprtih ali pokritih kadeh. Tam jo takoj žveplamo s 3 do 5 g žveplovega dioksida, na hl. dodamo dva do tri odstotka vrelnega nastavka čistih kvasovk in pustimo, da drozga prične vreti. Med vrenjem nastali alkohol izluži barvo. Zaradi alkoholnega vrenja nastali ogljikov dioksid dviga kožice na površino kadi. Z večkratnim mešanjem preprečimo nastanek klobuka ali ga vsake dve ure potopimo.

Poleg barvnih snovi prehajajo v mošt tudi čreslovinaste snovi, ki pa jih ne sme biti preveč, zato naj bo čas maceracije čim krajši.

Brž ko se v drozgi zniža sladkor na 15 do 25 stopinj, oddelimo samo tok od drozge in preostanek takoj stisnemo v stiskalnici. Z mladim vinom napolnimo rahlo žveplan sod do 6/7 prostornine odvisno od preostanka sladkorja, nato namestimo vrel-

dalje na 8. strani ■

Jack London KRALJ ALKOHOL

34

Sploh pa v tisti dobi svojega življenja še nisem vedel, kaj je cocktail. Spominjam se, da me je več Aljaščanov, ki so bili člani Bohemian Cluba, neki večer pogostilo v svojem klubu v San Franciscu, ko je bila izšla moja prva knjiga. Sedeli smo na prečudovitih usnjatih stoli in naročena je bila pijača. Še nikdar nisem slišal naročiti takih likerjev in takih znamk škotskega žganja. Nisem vedel, kaj je liker, kaj je znamka in nisem vedel, da je izraz »škotska« pomenil visko (whisky, izg. viski, ali, kakor govore naši ameriški rojaki, viska je žganje, ki ga na Škotskem in Irskem delajo iz ječmena, v Severni Ameriki iz koruze, redko iz rži). Poznal sem samo pijače ubogih ljudi, pijače ob mejah civilizacije živečih možakov in mornarjev — ceneno pivo in še cenejše žganje, ki so mu pač re-

kli viska, in nič drugega. Bil sem v zadregi, kaj bi si izvolil, in natakar je skoraj omedlel, ko sem naročil klaret (= z dišavami prepojeno in s cukrom oslajeno vino) za po večerji.

Z uspehom v pisateljevanju se je dvignil način mojega življenja in se mi je razširilo obzorje. Omejil sem se na to, da sem napisal in natipkal po tisoč besedi na dan, všteti nedelje in praznike, in sem še vedno naporno študiral, vendar ne več tako naporno kakor prej. Dovolil sem si pet ur in pol resničnega spanja. To polovico ure sem pridodal, ker sem moral. Denarni uspeh mi je dopuščal več časa za telesne vaje. Kolesaril sem več, predvsem zavoljo tega, ker kolo ni bilo vedno v zastavljalnici; boksal sem se in sabljal, hodil po rokah, skakal v višino in daljavo,

znal sem, da potrebuje človek več spanja za telesne vaje kakor za duševne. Bile so noči, ko sem zaradi telesne utrujenosti spal po šest ur in včasih, po napornih vajah, celo po sedem ur. Toda take spalne orgije niso bile pogoste. Moral sem se toliko učiti, toliko delati, da se mi je zdelo brezbožno, kadar sem spal sedem ur. In blagoslavljaj sem človeka, ki je iznašel budilko.

Do tega časa sem imel zelo omejen krog prijateljev. Sedaj pa sem pričel zahajati med svet. Bil sem pogosto povabljen, posebno na večerje, in sem si pridobil mnogo prijateljev in znancev, ki so lažje živeli kot jaz doslej. In mnogi izmed njih so pili. Nobeden izmed njih ni bil pijanec. Pili so samo zmerno in jaz sem pil z njimi zmerno v znak tovarištva in gostoljubja. Pijače mi res ni bilo mar.

No, imel sem dom. Ako je človek vabljen v druge hiše, vabi seveda tudi druge v svojo. Glejte, tako se je dvignil moj način življenja. Ker so mi po drugih hišah postregli s pijačo, nisem mogel drugega, kakor da tudi jaz v svoji hiši postrežem

— Zdej strašno dosti govorijo od miroljubnosti jn de je treba vse vojske ustavet. Jn delajo okrogle mize, konference jn resolucije jn vse pruti vojski. Zatu ke vojskavajo se na vseh konceh sveta. Se vojskavajo Iran jn Irak, u Nikaragui, u Afganistani, u Kambodži, u Libanonu, na Filipinah ... Jn se ne vojskavajo miga z nušči, ma jemajo vsi, ani jn drugi, najbolj moderno orožje.

— Je res. Ma jest se čudem, odkod jemajo tolko kanonov, mitr jn raket jn vse sorte. Sej so tu skori samo boge države, ke jemajo dosti mižerje jn lakote.

— Videš, Jakec moj, če se lahko vojskavajo, se zatu, ke jem miroljubne države pošiljajo vse potrebno orožje.

— Jn kej de so miroljubne?

— Kepej. S čakolami so vse za mir. Jn delajo resolucije, združeni narodi se repenčejo, de ni smet prodajat orožja tistem, ke se vojskavajo ma glih z njih držav pride vse orožje za vojsko. Jn vlade tu tudi dobro znajo, ma se delajo, ku de ne znajo.

— Ja, ja. Vsi jemajo ruske mitre kalašnikov, francoske aroplane, taljanske mine jn vse sorte. Glih uni dan so šle ane taljanske barke u Perzijski zaliv pobirat z murja mine, ke so jeh nardili u Italiji.

— Ma jest sm slišau, de delat orožje je dober afar.

— Se zna. Italijanska vojna industrija jema afarjev za devettaužent milijard. U njej dela osemdeset taužent delaucev. Če računaš zraven še družine, lahko rečemo, de živi od vojne industrije več ku dvejestu taužent ledi.

— Ma zdej ne bojo smeli več prodajat tistem, ke se vojskavajo ...

— Bežji, bežji! So prodajali u Španijo al v Alžirijo jn od tam pej tistem, ke nucajo orožje za vojsko. Sej ne morejo prodajat orožja Rdečemi križi! Orožje prodajajo tistemi, ke ga nuca.

— Se zna. Ma jest se čudem našem pacifistam, ke jeh je tolko pousod. Kej de ne uani zahtevajo, de be mogli podret fabrike od orožja?

— Kepej! Pole be blo tolko taužent deloucou brez dela! Rajše delajo resolucije jn načelne izjave. Ke tu neč ne košta jn afari grejo naprej. Ti, dragi moj, ne znaš kaku se svet vrti.

—o—

PRIPRAVE NA TRGATEV

■ nadaljevanje s 7. strani

no veke in pustimo da povre do konca. Čas izluževanja barvil je zelo različen in traja od treh ur do treh dni.

Po končanem vrenju vino dožveplamo s 3 do 4 g. žveplovega dioksida na hl., s tem preprečimo oksidacijo in nevarnost škodljive mikloflore ter sod dopolnimo. Po čiščenju vino pretočimo brezračno ali zračno, odvisno od nastanka žveplovodika ali sluzavosti. Vino je stabilno šele po drugem pretoku, to je nekako po 6 tednih in je lahko kombinirano z mehansko filtracijo.

Z. T.

—o—

V noči med soboto, 26. in nedeljo, 27. septembra, bomo spet prešli na sončno uro. Ob 3. uri po poletnem času se bodo kazalci na urah v Italiji in drugih dvajsetih evropskih državah pomaknili za eno uro nazaj.

Reagan na zboru OZN

V Stekljeni palači v New Yorku je v teku 42. zbor Združenih narodov. Ameriški predsednik Reagan je v uvodu svojega posega izrekel priznanje glavnemu tajniku svetovne organizacije De Cuellarju za posredovalno vlogo v zalivski vojni. Vsi ljudje dobre volje, je pristavil ameriški predsednik, si želijo, da bi se pokol čimprej končal. Reagan je nato pozval iranskega predsednika Hameneja, ki bo v teh dneh spregovoril v New Yorku, naj jasno pové, če je njegova vlada pripravljena sprejeti resolucijo Varnostnega sveta, ki se zavzema za prekinitev sovražnosti. V primeru negativnega odgovora, je še dodal ameriški predsednik, Združenim narodom ne bo preostalo drugega, kot sprejeti sankcije proti teheranski vladi. Združene države niso sovražno razpoložene ne do Irana kot tudi ne do drugih držav in so pripravljene umakniti svoje vojno ladjevje čim bo prenehala napetost v Zalivu. Reagan je nadalje izrazil upanje, da se bodo tudi Sovjeti pridružili pobudam za prekinitev vojne, ki se ne bi smela nikoli pričeti. V drugem delu svojega posega se je ameriški predsednik dotaknil položaja v Srednji Ameriki. Opozoril je Nikaragvo, da Združene države ne bodo sprejele mirovnihih pobud, katerih namen bi bil ohraniti diktatorsko ureditev, pač pa se bodo zavzemale za obnovitev prave demokracije. Politični izseljenci imajo vso pravico do povratka v domovino, kjer jim mora biti zajamčena pravica do dela, izražanja mnenj in verska svoboda. Ponovno dovoljenje za izhajanje opozicijskega dnevnika »La Prensa« je le prvi korak, ki pa še ni zadosten.

V zaključnem delu svojega posega je Reagan spregovoril o umiku jedrskih raket na srednji domet, kot ga predvideva nedavno doseženi dogovor med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo.

metal kroglo in kopje in plaval. In sps pijačo. Zato sem si oskrbel zalogo piva in viske in namiznega rdečega vina. Od tistega časa ni bila moja hiša nikdar brez dobre zaloge.

In vso to dobo se še vedno nisem niti najmanj zmenil za kralja Alkohola. Pil sem, kadar so pili drugi, in z njimi iz družabnosti. In bil sem tako malo izbirčen v tej stvari, da sem pil, karkoli so oni pili. Ako so si izbrali visko, sem pil visko. Ako so pili pivo, sem pil pivo z njimi. Kadar pa nisem imel prijateljev v hiši, nisem pil sploh nič. V sobi, kjer sem pisal, so vedno stale steklenice z visko, a mesece in leta nisem vedel, kaj se pravi piti, kadar sem bil sam.

Kadar sem bil povabljen, sem opazil, kako prijazno in prijetno ogreje pred jedjo kozarček cocktaila. Zdelo se mi je, da je to prav priležna in ljubezniva stvar. Vendar pa sem čutil tako malo potrebe po njem, da se mi ni zdelo vredno, da bi spil v svoji življenjski moči pred jedjo kak kokctail, kadar sem jedel sam.

Na drugi strani mi je prav živo v spominu sijajen človek, nekoliko starejši od mene, ki me je včasih obiskal. Imel je ze-

lo rad visko in spominjam se, da sem včasih po cele popoldneve predsedel v svojem brlogu, pil z njim stanovitno kozarec za kozarcem, dokler ni bil nekoliko v rožicah in sem tudi jaz že čutil, da sem pil. Zakaj sem to storil? Ne vem; morda je bila to posledica nekdanjega šolanja, vežbanja nekdanjih dni in noči, v popivanju z možmi, v navadah pri pitju in med pivci.

Tu pa tam se je tudi pripetilo, da sem se zanašaje na dolgo vajo in na nesrečno samozaupanje spustil z možaki v tekmovanje v popivanju. Seveda je bilo to na pustolovskih potih po raznih krajih sveta in je šlo za ponos. Čuden moški ponos, ki zavede človeka v popivanje z drugimi, samo da jim pokaže, da ima prav tako močno glavo kot oni. Ampak ta čudni moški ponos ni teorija! Je dejstvo. Tako na primer me je neka divja klapa revolucionarjev kot častnega gosta povabila na zabavo s pivom. To je bilo edino strokovnjaško pitje piva, ki sem se ga kdaj udeležil. Ko sem povabilo sprejel, nisem pravzaprav vedel, za kaj gre. Mislil sem si, da se bo divje in visoko govorilo, da utegnejo nekateri več piti kot bi smeli, jaz pa da hočem piti po pameti. Vse pa je kazalo, da

so bile te pivske prireditve tem nadutim mladim ljudem samo zabava, s katero so si preganjali puščobo življenja, norčevaje se iz onih, ki so bili boljši od njih. Kakor sem pozneje izvedel, so bili prejšnjega častnega gosta, krasnega mladega radikala, ki ni bil vaje pitja, docela opijanili.

Ko sem bil med njimi in se mi je zasvetilo, za kaj gre, je zrastel v meni moj čudni moški ponos. Že pokažem tem mladim lopovom! Jim že pokažem, kdo je kaj in koliko je koga, kdo ima glavo in želodec, kdo se zna najbolj poživiniti in se mu najmanj pozna. Ti mlečnozobi mladiči bodo mene napili!

Iz tega se vidi, da je šlo za preizkušnjo v vztrajnosti in noben možak se ne da rad prekositi od drugega. Fej! Bil je ležak. Vajen sem bil boljšega. Že leta in leta nisem pil te vrste piva, kadar sem ga pa pil, sem ga z možaki, in zdelo se mi je, da tem paglavcem lahko nekoliko pokažem, kako se pivo pije. In pitje se je pričelo in jaz sem moral piti z najboljšimi pivci. Nekateri med njimi so smeli zaostati, častnemu gostu pa ni bilo dovoljeno zaostajati.

(Dalje)